

Suunatuledge eemaldamine:

*Euroopa hobuslaste tervishoid ja
heaolu 2015. aastal*

Kokkuvõte

Maailma hobuslaste heaolu ja Eurorühma
loomade aruanne

EUROGROUP
4ANIMALS

WorldHorseWelfare

Kommenteeritud kokkuvõte

Käesoleva aruande eesmärk on anda ülevaade hobuslastest ja hobusekasvatusest 2015. aastal ELis, tuua esile heaoluprobleemid, analüüsida hobuslasi mõjutavat praegu kehtivat seadustikku ning anda soovitusi, kuidas seadustikuga saaks paremini neid loomi kaitsta.

Hobuslased mängivad 21. sajandi Euroopas olulist rolli – nad on ehk kõige mitmekülgsemad loomad, keda inimene on kodustanud. Samal ajal, kui hobuslaste väga erinevates valdkondades kasutamine on taganud selle, et need loomad on jäänud inimestele lähedaseks, on see tekitanud ka probleeme neile seaduses kaitse taotlemisel. Hobuslased ei sobitu selgelt kaasaegses seadustikus ja poliitikas kasutatavatesse kategooriatesse, st et nad võivad hõlpsasti sattuda lemmikloomade ja põllumajandusloomade kohta koostatud seaduste vahele jäävatesse lünkadesse, mis sageli kahjustab nende heaolu.

Mitmekülgsus ja valik

Saadaolevate arvude keskmise arvutustele tuginedes on Euroopa Liidus (EL) umbes seitse miljonit hobuslast, keda kasutatakse väga erinevaks otstarbeks – kuigi tuleb märkida, et see arv on ilmselt väiksem hobuslaste tegelikust populatsioonist. Hobusekasvatusest:

- pakub tööd vähemalt 896 000 inimesele kogu ELis;
- on väärt üle 100 miljardi euro aastas;
- kasutab vähemalt 2,6 miljonit hektarit maad ELis.

Sektori osakaal ja ulatus koos selle killustatud organisatsioonilise struktuuriga tähendab, et saadaolev teave on sageli suhteliselt kallutatud tsentraalsemalt korraldatud aspektide või püüdluste suunas, nagu näiteks tippsport ja võiduajamised.

Hobuslased on ka olulised tööloomad mõningates ELi piirkondades ning paljusid peetakse lemmikloomade või meelelahutust pakkuvate loomadena. Loomi ei pruugita kunagi registreerida tsentraliseeritud organisatsiooni ning seetõttu ei kajastu nad sidusrühmade organisatsioonide esitatavates ametlikes numbrites. Seadusandjad peavad olema teadlikud nende loomade ja nende omanike olemasolust ning tagama poliitikas nende huvide arvessevõtmise. Lisaks oleks vaja täiendavaid uuringuid, et poliitika kujundamine oleks piisavalt terviklik hobuslaste jaoks.

Väljakutsed seadustikus

Olenevalt sellest, kus hobuslased asuvad ja milleks neid kasutatakse, võib nad seadustiku kohaselt jaotada põllumajandusloomadeks või lemmikloomadeks. ELi õigusaktides on vähemalt kolm erinevat ametlikku hobuslaste määratlust, kolm hobuslaste alamkategooriat ja mitu kontekstipõhist määratlust, mis olenevad looma kasutamiseviisist. Hobuslased võivad olla ka metsloomad.

Kõigis 28 liikmesriigis on märkimisväärsed erinevused seadustiku mõningates aspektides. Enamik liikmesriikides on mingil kujul olemas loomade heaolu seadustik, kuid selle õigusakti sätted erinevad suuresti paljude põhimõtteliste erinevustega, näiteks eutanaasia seaduslik alus.

ELi seadustikku jõustatakse sageli kogu ELis erinevalt. Murettekitav on eelkõige nõukogu määrus (EL) nr 1/2005, mis käsitleb loomade kaitset vedamise ja sellega seonduvate toimingute ajal – küsimuse ei ole mitte ainult selles, et määruse sätted ei järgi ajakohastatud teaduslikke tõendeid selle kohta, milline on pikamaaveo mõju hobuslastele, vaid ka selles, et jõustamise tase on kogu ELis väga erinev. Ühtlasi hõlmab käesolev määrus peamiselt kaubanduslikul otstarbel toimuvat vedu. Teise murettekitava valdkonnana tösteti esile komisjoni määrust (EÜ) nr 504/2008 (hobuslaste identifitseerimise määrus) 2013. aasta hobuselihaskandaali põhjal – nüüd tehakse edusamme komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2015/262 (milles sätestatakse hobuslaste identifitseerimise meetodeid käsitlevad eeskirjad kooskõlas nõukogu direktiividega 90/427/EMÜ ja 2009/156/EÜ (hobusepassi käsitlev määrus)), mille suhtes lepivad kokku liikmesriigid ja komisjon – kuid arvestades seda, et mõningad liikmesriigid annavad teada nende riigipiirides tegutsevast enamast kui 70 passide väljastamise organisatsioonist, ei ole üllatav, et hetkel on süsteem killustatud ja segadusttekitav. Sellele osutavad mitmed hinnangud, mis esitatakse ELi hobuslaste populatsiooni kohta. Nõuetekohaselt toimiv identifitseerimissüsteem kaotaks ära selle ebakindluse.

Jätkuvad heaoluprobleemid

Kahjuks kannatavad hobuslased kogu ELis jätkuvalt nende heaoluga seotud probleemide tõttu. Samal ajal, kui mõningad liikmesriigid seisavad silmitsi ainulaadsete väljakutsetega, valitseb mitmetes teemavaldkondades selgus. Euroopa valitsusväliste organisatsioonide uuringutele vastajate esitatud teabe kohaselt on kõige sagedamini esinevad probleemid järgmised:

- probleemid, mis on seotud hobuslaste pidamise keskkonna ja viisidega, sh:
 - ruumipuudus keskkonnas;
 - pikajaline ilma väljapääsuta vangistuses viibimine ja sotsiaalset suhtlust mittevõimaldav keskkond;
 - hobuslaste omanike puudulikud teadmised nõuetekohasest hobuslaste kasvatuses;
 - hooletus (põhivajaduste, nagu näiteks toit või vesi, rahuldamata jätmine);
- koolitamis- ja kohtlemismeetodid, sh heaoluprobleemid spordis;
- hobuslaste kasutamine liha saamise otstarbel;
- töö tegemiseks kasutatavate hobuslaste kohtlemine;
- ligipääsu puudumine spetsialistidele, näiteks veterinaaridele, hobuserautajatele, et tagada kapjade hooldus, ja sadulseppadele, et tagada hästi sobituvad rakmed.

Seda silmas pidades oleme teinud mitmeid konkreetseid soovitusi Euroopa Komisjonile, pädevatele asutustele, toidu- ja veterinaar ametile ja hobusekasvatuse sektori asutustele. Nendega tagatakse järgmine:

- hobuslaste heaolu ja tervise ELi tasandil kaitse piisava ja jõustatava seadustikuga ja selle seadustiku tõhusa rakendamise ja jõustamisega;
- sektorit ohustavatest haigustest tingitud ohu tunnistamine ja sellega tegelemine;
- suurem teadlikkus hobuslaste mitmekülgsusest nähakse ette nii poliitikakujundamises kui ka seadustikus;
- * sidusa lähenemisviisi rakendamine hobuslaste määratlemisel ja kohtlemisel ELi õiguses.

Euroopa Komisjon:

- peaks volitama Eurostati korraldama uuringut, et analüüsida hobusekasvatusektori kõikide aspektide majanduslikku ja sotsiaalset mõju;
- peaks muutma TRACESi andmed avalikkusele kättesaadavaks praegusest oluliselt väiksema hilinemisega;
- peaks võtma vastu ühtse määratluse, mis selgitab, milliseid liike peetakse hobuslasteks kogu asjakohase seadustiku tähenduses;
- peaks muutma erandi kohaldamist registreeritud hobuslastele nõukogu määrusest (EÜ) nr 1/2005 lähtuvalt, et lisada tõendid üle 8 tunni pikkuse sõidu otstarbe kohta;
- peaks lubama pädevatel asutustel radikaalselt ühtlustada nende liikmesriikides tegutsevate passide väljastamise organisatsioonide arvu;
- peaks esitama ettepanekud nõukogu direktiivi 98/58/EÜ asendamiseks liigipõhise hobuslaste heaolu seadustikuga, mis võimaldaks suuremat ühtlustatust liikmesriikide vahel ja looks õiglasema keskkonna ühtse turu toimimise abistamisel;
- peaks muutma hobuslaste tapamajades kohustuslikuks sõltumatult kontrollitava sisetelevisioonisüsteemi;
- peaks laiendama määruses (EL) nr 1169/2011 (milles käsitletakse toidualase teabe esitamist hobuseliha tarbijatele) sätestatud märgistamiseeskirju;
- peaks aktiivselt toetama heade tavade juhendi väljatöötamist, et abistada vastavustasemetega ja järje kindla jõustamisega, näiteks eraldades ressursid selliste dokumentide tõlkimiseks ja abistades nende levitamisel;
- peaks toetama teabe koostamist ja levitamist selle kohta, kuidas rahuldada hobuslaste vajadusi, ja peaks kaaluma põllumajandusloomade heaolu haridusvaldkonna ressursside laiendamist hobuslaste heaoluga tegelemiseks;
- peaks tagama, et loomade tervishoid, heaolu ja jälgitavus oleksid kaasatud mis tahes kaubanduslääbirääkimistesse, ning peaks lubama hobuseliha importi vaid kolmandatest riikidest, kus kohaldatakse ELi nõuetele vastavaid loomade heaolu, tervishoiu ja toiduohutuse standardeid;
- peaks algatama rikkumiste suhtes menetlused juhtudel, kui tuvastatakse loomade heaolu ja tervisega seotud rikkumised ning pädevad asutused neid kiiresti ei kõrvalda;
- peaks tagama, et loomsete toodete importimise korral on kolmandate riikide standardid inimeste tervist kajustada võivate ravimite manustamise kohta ühtlustatud ELi standarditega.

Toidu- ja veterinaaramet:

- peaks regulaarselt tegema etteteatamata kontrollimisi ELi sertifitseeritud tapamajades ja lihatükeldusettevõtetes, mis asuvad kolmandates riikides, ning kaasama nende ülesannete täitmise ajal tootmisahela teiste osade kontrollimise.

Euroopa Komisjon ja pädevad asutused:

- peavad võtma kiired meetmed hobuslaste registreerimisel ja jälgitavuses esinevate puuduste kõrvaldamiseks;
- peavad lubama erinevates liikmesriikides nende komisjoni rakendusmääruse (EL) 2015/262 teavita miskavades üksteisest erinevaid arusaamu hobuslastest;
- peaksid võtma põllumajandus- ja turismpoliitikas arvesse tööhobuslased. Tuleb toetada heaolule ori enteeritud hobuslaste turismi ja põllumajanduse arendamist ning juhtudel, kui heaolunõuetest kinni ei peeta, tuleb rakendada jõulisi jõustamisvahendeid;
- peaksid edendama teavet, et aidata tursitidel teha heaolusõbralikke valikuid, kui nad langetavad otsust selle kohta, kas kasutada või mitte kasutada tööhobuslaste teenuseid;
- peavad tagama, et nad on teadlikud hobuslaste turul esilekerkivatest sektoritest, sellest, kas on vaja seadustikku loomade heaolu ja tarbijate ohutuse tagamiseks, ja kuidas seadustik võib neid mõjutada.

Pädevad asutused:

- peavad selgelt teadma, millal hobuslane klassifitseeritakse poolmetsikuks (täheenduses, et teda omatakse) ja millal loomal ei ole füüsilisest isikust omanikku. Sedustikust peab selguma, mille poolest on iga hobuslaste liik erinev ning kes vastutab nende heaolu ja tervise eest;
- peaks kiiremas korras uurima eutanaasiaga seotud ebainimlike tavade aruandeid (näiteks ravimite mittenõuetekohane kasutamine (näiteks kohtuasi T-61) ilma nõuetekohase sedatsioonita), kui neile antakse sellistest probleemidest teada;
- peaksid alati tagama, et nad võtavad arvesse hobuslaste erivajadused loomade heaolu poliitika kavandamisel, mitte ei eelda, et hobuslasi reguleerib alati kas kariloomade või lemmikloomade laialdane regulatsioon;
- peaksid tagama, et need tapamajad, kellel on hobuslaste vastuvõtmiseks litsents, suudavad rahuldada nende loomade heaolu vajadused oma ruumides ning tagada oma töötajate koolitamise;
- peaksid iseregulatsiooni kavade väärtuse tunnustamisel käsitlema neid kavasid heaoluseadustiku parandusena, mitte selle asendusena;
- peaksid tagama, et nad lubavad piisavat paindlikkust ühenduse määruste rakendamise ajal määratavate karistuste osas, et oleka võimalik määrata hoiatavaid karistusi, hoolimata sellest, kus kohas ELis karistatud ettevõtte asub.

Hobusekasvatusektori asutused:

- peaksid julgustama hobuslaste omanikke nägema osana omanike vastutustunde edendamisest ette sätteid, et hoida ära hobuslaste elu või tööea lõpus heaoluprobleemide süvenemine;
- peaksid andma hobuslaste heaolule spordis ja meelelahutuses prioriteedi, mis oleks võrdväärne sõitja ohutusega ning kõrgem muudest kaalutlustest.

Front cover photography courtesy and copyright of:

Top row left-right: The Donkey Sanctuary; World Horse Welfare; World Horse Welfare

Middle row left-right: Shutterstock – Pixino; World Horse Welfare; ANDA

Bottom row left-right: World Horse Welfare; World Horse Welfare; Shutterstock – Maren Wulf